

PATRICK
TIAINEN

Taivaan ja helvetin väliltä

Taivaan ja helvetin väliltä

© 2021 Patrick Tiainen

Taitto: linGrafi

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-804-825-1

Taivaan ja helvetin väliltä

Patrick Tiainen

Kirjailijoiden esittely

Patrick Tiainen, 28-vuotias hätäkeskuspäivystäjä, sopimuspäivystyslääkäriläinen ja tuleva terapeutti. Entinen kirkkokunnan perustaja ja pastori.

Lauri Koittola, 34-vuotias yksilö- ja tiimivalmentaja Turusta. Kasvanut perinteisen helluntailaisuuden keskellä ja päätenyt myös työskentelemään Vapaakirkossa 4 vuoden ajan. Vastapainoa työkiireiden keskellä antavat pianonsoitto ja kuorolaulu.

Mirja Hynninen, 45-vuotias nainen Pohjois-Pohjanmaalta. Elänyt lapsuudesta keski-ään kynnykselle karismaattisen kristillisyyden piirissä.

Samu Valtteri pääkaupunkiseudulta, elämää nähnyt ja kokenut. Lapsetta värittä voimakkaasti körttiläisyys ja nuoruusvuosia viidesläisyys. Asioita ja ilmiöitä pohtiva pelastusarmeijalainen.

Ville Anttila, 37-vuotias Pirkanmaalta pääkaupunkiseudulle asettunut järjestötyöntekijä ja musiikin harrastaja, jonka juuret ovat helluntai-liikkeessä.

Samuel, 24-vuotias ex-hellari – nykyinen jokapaikanhöylä Lahdesta. Intohimona työ, viherkasvit ja geokätköily.

Hanna Kuparinen, 32-vuotias lähihoitaja ja valtiotieteiden opiskelija Helsingistä. Iloittaa arjessa erityisesti luonnosta, liikunnasta ja kirpputoreista.

Saatesanat

Tämän kirjan tarinoissa esiintyvät nimet on suurimmaksi osaksi muutettu ihmisten yksityisyyden suojelemiseksi. Nämä tarinat ovat henkilökohtaisia kasvutarinoita, ja osalla kirjoittajista tapahtumista on kulunut jo aikaa. Tarinoissa ei tavoitella tapahtumien yksityiskoh- taista ja täsmällistä kuvaamista vaan niillä halutaan välittää koettuja tunteita ja muistikuvia lukijoille.

Ensimmäisen osan tarina on kokonaisuudessaan Patrickin. Hän kuitenkin halusi antaa äänen myös muille, jotka ovat kulkeneet saman vaikean tien ja elävät vastakkainasettelun maailmassa. Niinpä kirjan toisessa osassa on Patrickin ystävien tarinoita.

Usein sanotaan, ettei ole olemassa kristittyjä homoja. Se satuttaa monia, sillä sanoilla tehdään näkymättömäksi kokonainen ihmisryhmä. Tämä aika vahvistaa vastakkainasettelua, mutta olisi tärkeää suostua kuuntelemaan myös niitä, joiden näkökulma poikkeaa omasta.

Tämän kirjan kaikki kirjoittajat haluavat rohkaista jättämään me- ja te-vastakkainasettelun. Antautumaan kohtaamisille, jotka voivat muuttaa sekä vähemmistöä että maailmaa. Tehdä näkymättömät näkyväksi. Tarina kerrallaan.

Sisällys

Esipuhe	8
 OSA 1	 15
Taivaan ja helvetin väliltä	17
 OSA 2	 123
Mitä tekisin, jos en pelkäisi?	125
Elämä ei ollutkaan petosta	145
Välähdyksiä matkan varrelta	163
Pelastuneesta vapautetuksi, leivänmurusta osaksi leipää	177
Homoksi kasvaminen	203
Sanoja rehellisyydestä ja rakkaudesta	215
 Loppusanat: vanhempien kokemus	 231
Lähteitä ja lukuvinkkejä	242

Esipuhe

Vain syvyys kutsuu toisessa esiin syvyyden, kirjoittaa Patrick Tiainen tässä kirjassa. Kun paljastaa oman haavoittuvuutensa, rohkaisee muitakin paljastamaan omansa. Vain aidosti inhimillisinä ja haavoittuvina saamme todellisen yhteyden toisiimme. Vain aito yhteys synnyttää luottamusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Vain aidossa yhteydessä itsemme ja toisiimme me kasvamme.

Kirjan kertomuksissa karismaattisissa uskonyhteisöissä elävät, seksuaalivähemmistöihin kuuluvat ihmiset kertovat tarinansa ja avaavat koskettavasti omaa haavoittuvuuttaan. Samalla he avaavat yleisellä tasolla seksuaalivähemmistöön kuuluvien ihmisten kohtaamia vaikeuksia erityisesti karismaattisissa kristillisissä yhteisöissä.

Monissa uskonyhteisöissä ajatellaan, että uskon kautta mikä tahansa on mahdollista. Jopa sellainen ihmisen olemukseen kiinteästi kuuluva asia kuin seksuaalinen suuntautuminen voi uskon kautta muuttua. Ajatus siitä, että uskon kautta mikä vain on mahdollista, voi olla uskonyhteisöön kuuluvalla sateenkaari-ihmiselle äärimmäisen houkutteleva ja pitää yllä toivoa siitä, että jonakin päivänä voi elää uskonyhteisön ja Jumalan tahdon mukaista elämää. Usko ja uskonyhteisö on yleensä tuonut paljon iloa, kauneutta ja merkitystä ihmisen elämään. Se on ollut – ei vain iso osa elämää, vaan koko elämän perusta.

Uskon mahdollistama toiveikkuus ja tietynlainen yhdessä ylläpidetty optimismi on ollut monelle enimmäkseen voimavara. Sitä kaipaava, jos sen menettää edes hetkellisesti. Kirjan tarinat auttavat lukijaa ymmärtämään ja kunnioittamaan osallisuudenvoimaa ja sitä, kuinka kovasti ihminen haluaa kuulua ja olla kelvollinen. Kelpaaminen on kuitenkin vaatinut kirjoittajilta muutosta, joka rikkoo. Mirja pohtiikin, kuinka syvä tämän muutoksen pitääkään olla, sillä eihän seksuaalisuus ole vain seksiä, vaan se on minussa hyvin syvälisellä tavalla; se on sitä mitä olen, se on olemuksessani, se on jotain, jota en osannut (enkä osaa edelleenkään) irrottaa omaksi osakseen.

Kertomukset tuovat hyvin ilmi, miten tuskalliselta voi lopulta tuntua, kun tahtomattaan muuttuu tai tunnistaa itsensä tahoksi, joka uhkaa toisen uskoa – toisen vakaumusta siitä, että uskon kautta mikä vain on mahdollista.

Seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuoli-identiteetin muutospyrkimysten vaikutuksia ihmiselle tutkitaan koko ajan enemmän ja tutkimukset ovat alkaneet saada enemmän huomiota. Aikaisemmat tutkimukset osoittivat ensisijaisesti, millä tavoin ”eheytysterapiat” ovat eettisesti kestävämpiä ja haitallisia. Tuoreimmissa tutkimuksissa keskitytään paitsi selviytyjien hyvinvoinnin haasteisiin ja tukitahojen kykyihin auttaa eheytymsiiritysten selviytyjiä toipumaan myös eheytymsiiritysten aiheuttamaan hengelliseen vahinkoon.

Eheytymsiirityksistä toipuminen on tutkimuksiin osallistuvien mukaan yleensä kestänyt vuosikautia. Monet ovat kamppailleet pitkään mielenterveytensä, ihmissuhteidensa, seksuaalisen suuntautumisensa, seksuaalisen hyvinvointinsa ja hengellisyytensä kanssa. Tutkimuksiin osallistuneiden perhe- ja kaverisuhteet ovat häiriintyneet tai kadonneet, ja monet ovat kokeneet myös merkittävää taloudellista vahinkoa. Eheytymsiiritysten tuoma kuormitus on joillakin merkittävästi vaikuttanut opintoihin, työllistymiseen ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen. Selviytyjät ovat myös poteneet syyllisyyttä siitä, miten eheytymsiiritykset ovat vaikuttaneet heidän läheisiinsä.

Eheytymsiiritysten vaikutukset tunnistetaan nykyään myös hengellisyyden kontekstissa. Eheytymistä yrittäneet ovat kertoneet kadottaneensa uskon, kokeneet hengellisten johtajiensa pettäneen heidät, olleet vihaisia siitä, että heidät on suljettu uskonyhteisöistään pois ja kuinka tämä kaikki on vaikuttanut heidän jumalasuhteeseensa. Koska vanhemmat yleensä luottavat uskonyhteisönsä johtajiin, he ovat voineet ohjata lapsensa ”eheytyämään” siinä käsityksessä, että johtajat kyllä tietävät mitä tekevät. Vastuu eheytymsiirityksistä ja niiden vaikutuksista voi siksi olla paitsi objektiivisesti sekava, myös muu-
tosta yrittäneelle erittäin hämmästyttävä asia. Kirjassa erityisesti Samuel kuvaa tilannetta hätkähdyttävästi: Jälleen vanhempani eivät tienneet mitään muuta kuin sen, että nämä miehet ja minä menemme rukoukseen jonnekin intensiivisesti. Ja hänen olivat tietenkin onnessaan, kun heidän pian 16-vuotias poikansa oli näin hyvällä tiellä.

Monet ovat olleet vihaisia harhauttavista ja vastuuttomista väitteistä, surreet menetettyjä mahdollisuuksia ja menetettyä nuoruutta. Niistä, jotka ovat lopulta löytäneet sellaisen hengellisen maailman, jossa heidän seksuaalista suuntautumistaan kunnioitetaan, vuo-

sien häpeä ja henkinen kamppailu sinänsä hyväntahtoisten auttajien kanssa on tuntunut traagisen turhalta ja turhauttavalta.

Tiedollinen epäoikeudenmukaisuus

Kirjan kirjoittajien kuvauksissa näkyy usein jotakin, mitä voi kutsua tiedolliseksi epäoikeudenmukaisuudeksi. Tiedollisessa epäoikeudenmukaisuudessa voi olla kysymys siitä, että tiettyjen henkilöiden ajatuksia, tulkintoja tai todistuksia ei oteta vakavasti. Keskustelussa heidän argumenttinsa ohitetaan, eikä niihin edes vastata.

Miltei kaikki kirjan tarinat sisältävät halukkuutta muuttua ja yrittää melkein mitä vain, mikä saattaisi toimia. Mutta siinä vaiheessa, kun kirjan tarinoiden kertojat toivovat kunnioitusta uusia näkökulmiaan ja itseymmärrystään kohtaan, he kohtaavatkin räikeää tiedollista epäoikeudenmukaisuutta. Heidän näkemyksilleen ei anneta painoarvoa, eikä heihin suhtauduta tasa-arvoisina keskustelukumppaneina. Heihin ei suhtauduta oman elämänsä asiantuntijoina. Joissakin tapauksissa heidän sanoihinsa vastataan tavalla, joka tekee näkymättömäksi niin heidän kokemuksensa, ajatuksensa, tunteensa kuin toiveensakin.

Patrick kirjoittaa: Tahdoinko päästä taivaaseen? Tietenkin. Melko pitkään jaksoin keskustella, kertoa omasta elämästäni, omista kokemuksistani. Siitä ei kuitenkaan ollut mitään hyötyä. Vastapuoli ikään kuin odotti niitä vastauksia. Ne olivat sielullisia, he vastasivat. Sielun tuntemukset ja järjen päätelmät eivät voineet viitoittaa taivastietä.

Ville kuvaa tiedollista epäoikeudenmukaisuutta näin: Lopulta sain vanhimmilta pyytämäni kirjallisen vastauksen. Vastaus oli yksinomaan selostus heidän käsityksestään avioliitosta miehen ja naisen välisenä liittona. Se ei maininnut sanallakaan homoseksuaalisuutta. Ei sanallakaan. Kaksi ja puoli vuotta keskusteluja ja sivukaupalla tekstiä omista elämäkokemuksistani, argumentointia Raamatusta, uskovien homojen todistuksia ja tutkimustuloksia heidän kärsimyksestään. Eikä sanallakaan.

Tällaisella käyttäytymisellä ja kohtaamisella on vaikutuksia. Se voi vakavasti heikentää ihmisen luottamusta omaan kykyynsä ajatella ja arvioida eri tilanteita. Se voi myös vaikeuttaa yrityksiä hakea ja saada apua muualta. Se haittaa luottamussuhteiden syntymistä.

Sanojen ohittaminen on tietynlaista vallankäyttöä. Homo-sanan ohittaminen ja ajatus, että ei ole olemassa homoja vain ainoastaan same-sex-attraction, ei ole mitenkään neutraali kanta enää tänä päivänä. Kun termiä 'tiedollinen epäoikeudenmukaisuus' avataan sitä käsittelevässä kirjallisuudessa, esimerkkinä käytetään usein seksuaalista häirintää. Seksuaalisesta häirinnästä (sexual harassment) on keskusteltu ilmiönä vasta vuoden 1970 jälkeen. Ennen sitä häirinnän uhrilla oli usein merkittäviä haasteita löytää sanoja kokemuksilleen. Yhtä lailla olisi tärkeää, että avartaisimme sanavarastoamme voidaksemme tunnistaa, keskustella ja puuttua sellaisiin ilmiöihin kuten hengellinen väkivalta (spiritual abuse) ja hengellinen vahinko tai vahingoittaminen (spiritual harm).

Kohti vastuullisempaa auttamista

Sateenkaarijärjestöjen sisällä tietoisuus uskonnollistaustaisten sateenkaari-ihmisten haavoittuvuudesta on lisääntynyt ja toivottavasti lisääntyy entisestään. Tarvitsemme kaikki keskustelukumppaneita, joiden kanssa voimme kokea, että tulemme ymmärretyiksi ja joiden kanssa koemme, että meillä on yhteinen kieli. Vertaistuki on siksi niin arvokasta ja vaikuttavaa. Samalla on tärkeää huomata, että jotkin kokemukset ja traumat voivat olla niin vakavia ja vaikeita, että vertaistuen mahdollistama apu ei riitä. Onkin ratkaisevaa, että sote-alan ammattilaisten silmät ovat vähitellen avautumassa hengellistä väkivaltaa kokeneiden asiakkaiden tarpeille. Tuore australialaistutkimus toteaa, että uskonnollistaustaisten sateenkaari-ihmisten voi olla vieläkin vaikeampaa hakea apua vaikeuksiinsa kuin muiden sateenkaari-ihmisten. Kaikki tutkimukseen osallistuneet kertoivat vaikeuksista löytää ja arvioida apua tarjoavia tahoja ja monet kertoivat kokemuksista, joissa apua tarjoavien tahojen ymmärtämättömyys sateenkaarimyrönteisestä hengellisyydestä tai hengellisyydestä ylipäänsä johti siihen, että he lopettivat avun hakemisen.

Uskonnollistaustaisten sateenkaari-ihmisten yhteiskunnallinen auttamistyö on haasteellista osittain juuri yhteisöllisyyden vuoksi. Tutkimustulosten valossa tiedämme, että seksuaalivähemmistöihin kuuluvat ihmiset alkavat yleensä voida paremmin irtauduttuaan yhteisöstä, joka ei kunnioita, arvosta tai tue heitä. Tiedämme myös, että itselle tärkeästä yhteisöstä irtautuminen voi olla myös välitön hyvinvointiin vaikuttava riski. Tilastollisesti sen voi yhdistää jopa itsemurhiin. Yhteisö, joka on ollut ihmiselle monen tarpeen täyttäjä ja kytkeytynyt moneen ulottuvuuteen, voi kadotessaan jättää valtavan aukon ihmisen elämään, niin ettei hän enää tiedä, kuka on ja suhteessa keneen hän voisi ylläpitää jonkinlaista tuttua ja turvallista olo-tilaa.

Se, että kehoitetaan uskonnollistaustaista seksuaali- tai sukupuoli-vähemmistöön kuuluvaa oman hyvinvointinsa vuoksi jättämään yhteisönsä, ei ole ongelmatonta. Uskommekin, että tämä kirja auttaa myös tukitahoja ymmärtämään paremmin seksuaalivähemmistöihin kuuluvien uskovien haavoittuvuutta ja kamppailua suhteessa omaan itseensä, Jumalaan, uskoon, uskonyhteisöönsä, sateenkaaripiireihin ja muihin auttamaan pyrkiviin tahoihin. Vaikka seksuaalisen suuntautumisen muutosyritykset lopetettaisiin tänään, on tärkeää painottaa muutosta yrittäneiden toipumistarpeita ja hyvinvointipalvelujen osamista näiden tarpeiden kohtaamisessa.

Myös uskonyhteisöissä voi nähdä muutoksia. Ainakin joissakin yhteisöissä seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuolen moninaisuuden liittyviin kysymyksiin on havahduttu ja kysymyksiä käsitellään aiheiden kompleksisuutta kunnioittaen. Suomen evankelis-luterilainen kirkko on julkaissut tutkimuksiin perustuvan materiaalin sateenkaarinuorten hyvinvoinnista seurakunnissa. Materiaalissa painotetaan uskonyhteisöjen vastuuta löytää tapoja yhteensovittaa oppikysymykset nykytiedon kanssa, ja se sisältää tutkimustietoa siitä, mikä vaikutus nuorten hyvinvointiin on perheen ja yhteisön torjunnalla tai hylkäämisellä. Materiaali tarjoaa neuvoja, tietoa ja tukitahoja sateenkaarinuorille, heidän vanhemmilleen, seurakunnille ja uskonyhteisöille.

Kohtaaminen

Vain syvyys kutsuu toisessa esiin syvyyden. Joskus kutsuun on vaikeaa vastata, ja siitä tämä kirjakin on syntynyt: vastaamattomista kutsuista, pois kääntyvistä katseista. Patrick kirjoittaa: Moni vierellä odottaja jää pois matkan varrella. Heitä pelottaa että odotuksen aikana valo lävistää heidätkin, että kipuni ja tuskani paljastaisi myös heistä itsensä jotain kipeää. Tuska nimittäin resonoi – syvyys kutsuu syvyyttä. Toiset jäävät pois, koska eivät saavuttaneet ymmärrystä jota ei koskaan pyydettykään. Vain hiljainen myötäelo riittää. Uskallus olla läsnä.

Uskallus olla läsnä saattaa joskus olla hyvin vaikeaa. Toisen syvyyteen katsominen voi herättää meissä ahdistusta, epätodellisuuden tunnetta, surua, vihaa, pelkoa, lamaannusta. Toisen syvyys voi myös uhata omaa maailmankuvaamme, uskoamme ja vakaumustamme. Sitä, mihin joskus turvaudumme, kun haluamme sulkea silmät omalta haavoittuvuudeltamme.

Epätäydellisenä, haavoittuvana oleminen ja tästä käsin toisen kohtaaminen on avain oppimiseen ja kasvuun. Toivomme, että lukijat voivat pysähtyä kirjan tarinoiden äärelle hiljaisen myötäelon ja uskalluksen kautta – läsnäolevina, avoimina ja kuunnellen.

Lumi Sammallahhti ja Peik Ingman

Kirjoittajat toimivat Sateenkaariyhdistys Malkus ry:n kolmivuotisen Taakasta voimavaraksi -hankkeen koordinaattoreina (2018–2021). Hankkeen tavoitteena oli, että yhä useampi hengellinen, uskonnollistaustainen ja hengellisessä yhteisössä elävä sateenkaari-ihminen olisi entistä paremmin sinut itsensä kanssa.

www.voimavaraksi.fi

www.malkus.fi

Lähteitä ja lukuvinkkejä sivulla 234.

OSA 1

Tositarinoita uskosta, toivosta ja ristiriidasta.

Taivaan ja helvetin väliltä on seitsemän seksuaalivähemmistön edustajan kuvaus elämästä uskon ja homoseksuaalisuuden kanssa. Monen kohdalla se sisältää suunnattoman määrän kärsimystä, mutta toisaalta myös itsensä löytämistä yhä uudelleen ja uudelleen. Vastakkainasettelun sijaan näiden tarinoiden kohdalla asetutaan ihmisen rinnalle, eikä valita puolta – nyt valitaan elämä.

Kirjan on toimittanut Patrick Tiainen, entinen kirkkokunnan perustaja ja pastori.

BoD

